

Dosarul nr. 2ra-1010/20

Prima instanță - (Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani) jud: S. Vasilachi

Instanța de apel - (Curtea de Apel Chișinău) jud: M. Anton, I. Țurcan, V. Cotorobai

DECIZIE

16 septembrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Maria Ghervas
Iurie Bejenaru
Victor Boico
Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de avocatul Zorina Grincu în numele și interesele lui Serghei Havruneac,

în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Natalia Havruneac și Serghei Havruneac împotriva Galinei Mihailiuc, Elenei Canțer și Nataliei Codreanu cu privire la încasarea datoriei, repararea prejudiciului material și moral și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 28 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 29 decembrie 2017, Natalia Havruneac și Serghei Havruneac, fiind reprezentați de avocatul Zorina Grincu, au depus cerere de chemare în judecată împotriva Galinei Mihailiuc, Elenei Canțer și Nataliei Codreanu, solicitând:

- încasarea de la Natalia Codreanu în beneficiul lui Serghei Havruneac a împrumutului în sumă de 5 600 de dolari SUA;

- încasarea de la Elena Canțer în beneficiul lui Serghei Havruneac a împrumutului în sumă de 10 000 de dolari SUA;

- rezilierea contractului de împrumut din 8 august 2017, încheiat între Galina Mihailiuc și Serghei Havruneac;

- încasarea de la Galina Mihailiuc în beneficiul lui Serghei Havruneac a împrumutului (datoriei) în suma de 8 000 de dolari SUA și a dobânzii de 3 200 de dolari SUA pentru perioada de 4 luni (septembrie - decembrie 2017);

- repararea prejudiciului moral, prin încasarea de la Galina Mihailiuc, Elena Canțer și Natalia Codreanu în beneficiul lui Serghei Havruneac a sumei de câte 20 000 de lei;

- repararea prejudiciului material, prin încasarea în mod solidar de la Galina Mihailiuc, Elena Canțer și Natalia Codreanu a sumei de 182 184,67 de lei;

- încasarea în mod solidar de la Galina Mihailiuc, Elena Canțer și Natalia Codreanu în beneficiul coreclamanților a cheltuielilor de judecată constituite din taxa de stat în sumă de 300 lei și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 6 000 lei.

În motivarea acțiunii s-a indicat că reclamanții sunt soți, iar pârâta Galina Mihailiuc și Serghei Havruneac sunt verișori. La sfârșitul lunii decembrie 2013 Galina Mihailiuc s-a adresat cu solicitarea de a-i da cu împrumut 5 400 de dolari SUA. Însă, neavând această sumă, a apelat la Galina Palagniuc, pentru a obține un împrumut, pentru a o ajuta pe verișoara sa, Galina Mihailiuc.

La transmiterea banilor solicitați, pârâta Galina Mihailiuc s-a prezentat cu prietena sa, Elena Canțer, iar, din spusele lor, banii urmau să fie folosiți de ambele și, pentru a-l convinge, i-au promis o dobândă de 15%.

Ulterior, după achitarea unei dobânzi din suma împrumutată, adică din 5 400 de dolari SUA, în luna iunie 2014, Galina Mihailiuc și Elena Canțer au solicitat suplimentar un împrumut de 4 600 de dolari SUA, cu o dobândă de 10%, din suma totală de 10 000 de dolari SUA.

Termenul împrumutului a fost stabilit de părți, de comun acord, pe o perioadă de 2 luni, iar la expirarea acestui termen urmau să achite suma împrumutată în mărime de 10 000 de dolari SUA și o dobândă de 2 000 de dolari SUA.

Astfel, fiind ademenit de dobânda promisă, având încredere în acțiunile acestora, mai ales în ruda sa, au fost de acord să cu condițiile date.

Totodată, reclamanții au menționat că, neavând suma necesară, împreună cu Galina Mihailiuc și Elena Canțer, au mers la Galina Palagniuc pentru a solicita banii cu împrumut.

Galina Mihailiuc și Elena Canțer nu locuiesc în satul Maximovca și, având în vedere că Galina Palagniuc nu le cunoștea, suma de 4 600 de dolari SUA a fost luată de către Serghei Havruneac, care a transmis-o cu împrumut Elenei Canțer și Galinei Mihailiuc.

Drept urmare, au întocmit o recipisă, prin care s-au obligat să restituie banii.

La cererile telefonice și verbale, pârâtele Elena Canțer și Galina Mihailiuc au solicitat un termen suplimentar, motivând că nu dispun de suma necesară și pentru a fi mai convingătoare, au scos și bunuri imobile spre vânzare pentru a achita datoria și dobânda stabilită. Însă nu au restituit banii.

De asemenea, au precizat că, având în vedere situația conflictuală și eschivarea de la restituirea sumelor împrumutate, s-au adresat cu plângere către Inspectoratul de Poliție Anenii Noi, ulterior către Procuratura Anenii Noi, în vederea tragerii la răspundere penală pentru fapta comisă de pârâte.

Prin scrisoarea din 10 mai 2017, Inspectoratul de Poliție Anenii Noi a comunicat reclamanții sunt în drept de a se adresa în instanța de judecată cu acțiune civilă, având în vedere raporturile civile dintre părți.

Reclamanții au afirmat în cadrul audierilor, Elena Canțer și Galina Mihailiuc au recunoscut faptul că datorează bani lui Serghei Havruneac, însă la întrebarea când îi vor restitui, au răspuns că la moment nu au această sumă de bani.

Totodată, pârâtele au specificat că suma împrumutată ulterior a fost dată prietenei lor comune, Natalia Codreanu, care își schimbă domiciliu permanent, este în căutare, are împrumuturi și de la alte persoane.

Prin recipisa întocmită la 28 martie 2015, Elena Canțer a confirmat faptul că până în luna mai a aceluiași an se obligă sa restituie suma de 10 000 dolari SUA, însă nu a putut restitui această datorie.

La 23 august 2014 Natalia Codreanu a confirmat că a primit 5 600 dolari SUA de la Serghei Havruneac și urma să-i restituie până la 2 septembrie 2014, însă nu i-a restituit.

La 8 august 2017 Mihailiuc Galina și Serghei Havruneac au încheiat un contract de împrumut în forma scrisă, suma fiind de 8 000 dolari SUA, pe un termen de un an, cu dobânda de 10 % lunar, însă nu a achitat niciodată dobânda, ceea ce a determinat solicitarea rezilierii contractului de împrumut și restituirea sumei de 8 000 dolari SUA și a dobânzii de 3 200 dolari SUA, pentru perioada de 4 luni.

Reclamanții au indicat că, având în vedere că o parte din suma împrumutată a fost luată de la Galina Palagniuc, pentru a nu avea conflicte, împreună cu soția au apelat la o bancă pentru a lua un împrumut cu scopul de a-i restitui banii Galinei Palagniuc.

Astfel, la 15 septembrie 2017 au încheiat un contract de împrumut cu BC „Mobiasbanca Groupe Societe Generale” SA, conform cărui, Serghei Havruneac a primit suma de 60 000 lei, iar Natalia Havruneac suma de 70 000 lei pentru o perioada de 4 ani, care urmează a fi restituită Băncii.

Prin urmare, reclamanții au considerat necesar de a încasa de la pârâte în mod solidar suma de 182 184,67 de lei. Totodată, să-i fie reparat prejudiciul moral estimat în sumă de câte 20 000 lei de la fiecare pârâtă.

În adresa pârâtelor au fost expediate somații privind restituirea împrumutului, acordându-le termen suplimentar pentru soluționarea litigiului pe calea amiabilă, care, însă, au rămas neexecutate. La fel, acestea nu au reacționat nici la adresările verbale/telefonice.

Prin hotărârea din 21 mai 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Natalia Havruneac și Serghei Havruneac.

S-a încasat de la Elena Canțer în beneficiul lui Serghei Havruneac suma datoriei în mărime de 10 000 dolari SUA, conform cursului oficial stabilit de Banca Națională a Moldovei la data executării obligației și cheltuielile de judecată, sub forma taxei de stat, în mărime de 5 127 de lei.

S-a încasat de la Galina Mihailiuc în beneficiul lui Serghei Havruneac suma datoriei conform contractului de împrumut în mărime de 11 200 de dolari SUA, conform cursului oficial stabilit de Banca Națională a Moldovei la data executării obligației și cheltuielile de judecată, sub forma taxei de stat în mărime de 5 742,24 de lei.

S-a încasat de la Natalia Codreanu în beneficiul lui Serghei Havruneac suma datoriei în mărime de 5 600 dolari SUA conform cursului oficial stabilit de Banca Națională a Moldovei la data executării obligației și cheltuielile de judecată, sub forma taxei de stat achitată în mărime de 2 871,12 lei și cheltuieli de citare în mărime de 150 de lei, iar în total suma de 3 021,12 lei.

S-a încasat, în mod solidar, de la Elena Canțer, Galina Mihailiuc și Natalia Codreanu în beneficiul lui Serghei Havruneac, cheltuielile de asistență juridică în mărime de 3 000 lei.

În rest, cererea de chemare în judecată a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

La 11 iunie 2018 avocatul Chisnescu Alexandru, în numele și interesele pârâtei Galina Mihailiuc, a contestat-o cu apel hotărârea primei instanțe.

Prin decizia din 5 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Galina Mihailiuc și s-a menținut hotărârea din 21 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani.

La 3 aprilie 2019, avocatul Chisnescu Alexandru, în numele și interesele Galinei Mihailiuc, a declarat recurs împotriva deciziei din 5 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău.

Prin decizia din 10 iulie 2019 a Curții Supreme de Justiție, s-a admis recursul declarat de avocatul Chisnescu Alexandru, în numele și interesele Galinei Mihailiuc, s-a casat integral decizia din 5 martie 2019 a Curții de Apel Chișinău și s-a trimis cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 28 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, s-a admis apelul declarat de Galina Mihailiuc.

S-a casat parțial hotărârea din 21 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în partea admiterii pretențiilor înaintate de Serghei Havruneac împotriva Galinei Mihailiuc și, în această privință, s-a pronunțat o hotărâre nouă, prin care:

S-au respins ca fiind nefondate pretențiile lui Serghei Havruneac împotriva Galinei Mihailiuc, cu privire la încasarea împrumutului și dobânzii la împrumut în sumă totală de 11 200 dolari SUA și compensarea cheltuielilor de judecată.

În rest, hotărârea din 21 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, s-a menținut.

La 11 mai 2020, prin intermediul poștei (vol. II, f.d. 7), avocatul Zorina Grincu, acționând în numele și interesele lui Serghei Havruneac, a declarat recurs împotriva deciziei din 28 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea parțială a deciziei în partea ce ține de respingerea pretențiilor de încasare a sumei de 11 200 dolari SUA de la Galina Mihailiuc și, în această parte, emiterea unei decizii prin care să fie admisă cerința dată.

În motivarea recursului, reprezentantul recurentului a exprimat dezacordul cu decizia contestată, în partea casării hotărârii primei instanțe, invocând că este neîntemeiată și pasibilă de a fi casată în această parte.

În sensul dat, a relatat că la 8 august 2017 intimata Galina Mihailiuc, a luat un împrumut de 8 000 dolari SUA de la recurentul Serghei Havruneac, pe termen de un an, adică până la 8 august 2018, iar în confirmarea acestui fapt, debitorul a scris și semnat personal o recipisă, pe care a lăsat-o creditorului ca garanție că va restitui împrumutul.

Drept dovadă a transmiterii banilor de către creditor și, respectiv, de primire a banilor de către debitor, servește inscripția din partea de jos a recipisei, scrisă personal de Galina Mihailiuc, care menționează expres că banii au fost primiți.

Conform textului recipisei, împrumutul acordat a fost purtător de dobândă în mărime de 10% lunar.

Totodată a menționat că recipisa din 8 august 2017 este valabilă și nu a fost anulată. Astfel, fiind valabilă, aceasta stabilește existența anumitor raporturi juridice care urmau să fie executate de către debitorul Galina Mihailiuc.

Avocatul Zorina Grincu a menționat că din aceste circumstanțe reiese că o recipisă perfect valabilă stabilește că intimata a luat împrumutul de 8 000 dolari SUA de la Serghei Havruneac și urmează să-l restituie integral, împreună cu dobândă.

Existența raporturilor juridice de împrumut între creditorul Serghei Havruneac și debitorul Galina Mihailiuc, s-a constatat inclusiv și în cadrul dezbaterilor judiciare și susținerilor verbale în instanța de fond, unde debitorul Galina Mihailiuc a confirmat întocmirea recipisei și faptul primirii banilor. Respectiv, orice viciu care ar fi putut exista (și care a fost invocat mai târziu în apel și recurs) a fost eliminat prin declarațiile debitorului și prin actul de recunoașterea a datoriei.

Sub acest aspect, consideră că instanța de fond corect a apreciat circumstanțele de fapt în partea ce ține de existența obligațiilor pecuniare a debitorului Galina Mihailiuc și corect a dispus admiterea pretențiilor reclamantului în această parte.

Pe când, instanța de apel vădit eronat și abuziv a interpretat relațiile civile apărute între creditor și debitor, a aplicat eronat legislația civilă în materie de fidejusiune și garantare a obligațiilor speței date și, în mod evident, eronat a ajuns la o concluzie diametral opusă situației de fapt existente.

A invocat că instanța de apel greșit catalogat recipisa din 8 august 2017 drept contract de intermediere, menționând că debitorul Galina Mihailiuc nu a luat împrumutul pentru sine, ci pentru o altă persoană, deoarece la dosar lipsesc careva probe care să demonstreze că banii primiți de către Galina Mihailiuc au fost transmiși altei persoane și, în general, că împrumutul a fost luat anume cu acest scop.

Această concluzie a instanței de apel este greșită și deoarece recipisa din 8 august 2017 conține elementele unui contract de împrumut și nicidecum nu conține elementele unui contract de intermediere cum ar fi: persoana pentru care se intermediază, condițiile în care se intermediază, termenul de scadență, modalitatea de achitare a beneficiarului” împrumutului, etc.

Totodată, conform textului recipisei date, banii au fost transmiși personal în pârâtei/intimatei Galina Mihailiuc, care a recunoscut aceasta în ședință în instanța de fond, în cadrul susținerilor verbale.

La fel, în decizia contestată lipsește vreo trimitere la o probă materială care ar demonstra existența unui contract de intermediere, și sub acest aspect consideră că instanța de apel a interpretat circumstanțele cauzei incorect și abuziv.

Mai mult, contrar celor menționate, instanța de apel a concluzionat că recipisa din 8 august 2017 constituie de fapt un contract de fidejusiune, iar Galina Mihailiuc este de fapt fidejutor și nu debitor direct.

Însă și acest argument este unul greșit deoarece recipisa menționată nu conține elementele unui contract de fidejusiune, or, lipsesc elementele contractului de fidejusiune cum ar fi: fidejutorul, debitorul de bază, condițiile fidejusiunii, termenul de fidejusiune, etc.

Precum și, în textul recipisei nu este nici măcar o mențiune referitor la fidejusiune și nici nu este indicat că se garantează o careva obligație a terței persoane.

Nu există nici o probă materială de natură să demonstreze că într-adevăr au avut loc relații de fidejusiune și nu de împrumut, respectiv instanța s-a bazat doar pe declarațiile debitorului Galina Mihailiuc.

În concluzie, reprezentantul recurentului Serghei Havruneac, avocatul Zorina Grincu, consideră că a elucidat suficient de clar de ce decizia contestată este neîntemeiată și abuzivă, ce aduce daună raporturilor juridice civile și unor relații clar stabilite printr-un act juridic valabil.

Referitor la termenul de declarare a recursului, a susținut că decizia motivată a fost expediată avocatului, prin e-mail, la 10 februarie 2020. Începând cu 17 martie 2020 și până la 15 mai 2020, în Republica Moldova a fost instituită Stare de Urgență.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Colegiul reține că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată în adresa recurentului Serghei Havruneac, prin intermediul poștei, și reprezentantului acestuia, avocatul Zorina Grincu, prin e-mail, la 10 februarie 2020 (vol. II, f.d. 242-243)

Dovada legală de recepționare a deciziei de către recurent la materialele dosarului lipsește.

Cererea de recurs a fost depusă de către avocatul Zorina Grincu la 11 mai 2020, prin intermediul poștei (vol. II, f.d. 7)

Colegiul reține că în conformitate cu pct. 1 al Anexei nr. 1 la Dispoziția nr. 1 din 18 martie 2020 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, pe durata stării de urgență termenele de prescripție și termenele de decădere de orice fel nu încep să curgă, iar, dacă au început să curgă, se suspendă pe toată durata stării de urgență instituite potrivit Hotărârii Parlamentului nr. 55 din 17 martie 2020.

Potrivit pct. 4 al Anexei nr. 1 la Dispoziția menționată, cauzele civile, cu excepția, celor ce se examinează conform legii în lipsa părților, care au fost amânate pentru pronunțare, ce vizează eliberarea ordonanțelor de protecție, acțiunile privind confiscarea averii nejustificate, încuviințarea spitalizării forțate și tratamentul forțat, se suspendă de drept.

Conform pct. 8 al Anexei nr. 1 la Dispoziția menționată, termenele de exercitare a căilor de atac în cauzele care se suspendă de drept, aflate în curs la data instituirii prezentei stări de urgență, se întrerup, urmând a curge noi termene, de aceeași durată, de la data încetării stării de urgență. În cauzele care se suspendă de drept, în care au fost declarate căi de atac până la data emiterii prezentei hotărâri, dosarele se înaintează instanței competente după încetarea stării de urgență.

Din aceste considerente, Colegiul consideră recursul depus la 11 mai 2020, ca fiind declarat în termen.

În conformitate cu art. din 439 alin. (2) și (3) din Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

Prin referința din 25 iunie 2020, reprezentantul intimatei Galina Mihailiuc, avocatul Alexandru Chisnencu, a solicitat declararea recursului drept inadmisibil, din motiv că este neîntemeiat și tardiv.

Prin încheierea din 8 iulie 2020 a Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de avocatul Zorina Grincu în numele și interesele lui Serghei Havruneac, a fost considerat admisibil.

În conformitate art. 441 din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Conform art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Art. 444 din Codul de procedură civilă, prevede că recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

Verificând decizia din 28 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate în recurs și în referința depusă de către intimat, pe baza materialelor din dosar, în coroborare cu normele de drept aplicabile, Colegiul constată că la caz se impune necesitatea admiterii recursului, cu casarea integrală a deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, pentru motivele ce succed.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Aici, Colegiul menționează că din prevederile art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă rezultă cu suficientă precizie că trimiterea la rejudecare doar o singură dată pentru erori ce nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se referă în exclusivitate la retrimiterile repetate spre rejudecare, pe motivul aceluiași erori ce anterior au fost constatate de către instanța de recurs pe fondurile acțiunilor examinate.

În speță, erorile depistate în prezenta procedură de recurs, intentată împotriva deciziei 28 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău, nu au fost constatate anterior prin decizia din 10 iulie 2019 a Curții Supreme de Justiție și nu au constituit motiv de trimitere a cauzei la rejudecare.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural. Deși alin. (3) al normei enunțate specifică concret care încălcări sau erori se consideră drept omisiuni procedurale, alin. (4) menționează că și săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, iar alin. (5) al normei date prevede că temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

Astfel, Colegiul reține că conform art. 239 din Codul de procedură civilă, hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

În conformitate cu dispozițiile art. 240 alin. (1) din Codul de procedură civilă, la deliberarea hotărârii, instanța judecătorească apreciază probele, determină circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzelor, care au fost sau nu stabilite, caracterul raportului juridic dintre părți, legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii.

Art. 241 alin. (1-5) din Codul de procedură civilă prevede că instanța judecătorească adoptă hotărârea în numele legii.

Hotărârea judecătorească constă din partea introductivă și partea dispozitivă. În cazurile prevăzute la art. 236 alin. (5), hotărârea judecătorească constă din partea introductivă, partea descriptivă, motivare și dispozitiv. Fiecare parte a hotărârii se evidențiază separat în textul acesteia.

În partea introductivă se indică locul și data adoptării, denumirea instanței care o pronunță, numele membrilor completului de judecată, al greșierului, al părților și al celorlalți participanți la proces, al reprezentanților, obiectul litigiului și pretenția înaintată judecății, mențiunea despre caracterul public sau închis al ședinței.

În partea descriptivă se indică succint pretențiile reclamantului, obiecțiile pârâtului și explicațiile celorlalți participanți la proces.

În motivare se indică: circumstanțele cauzei, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța.

Totodată în conformitate cu art. 373 alin. (1-5) din Codul de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță.

În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

În cazul în care motivarea apelului nu cuprinde argumente sau dovezi noi, instanța de apel se pronunță în fond, numai în temeiul celor invocate în primă instanță.

Instanța de apel este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Iar conform prevederilor art. 390 alin. (1) lit. e), f) din Codul de procedură civilă, decizia instanței de apel trebuie să conțină: motivele concluziilor instanței de apel și referirea la legea guvernantă, concluziile instanței de apel în urma examinării apelului.

În altă ordine de idei, Colegiul notează că Codul de procedură civilă consacră principiul general după care orice hotărâre judecătorească trebuie să fie motivată și să reprezinte premisa pentru soluția din dispozitiv. Această dispoziție este edictată atât în interesul unei bune administrări a justiției și încrederii ce trebuie să inspire justițiabililor, cât și pentru a se da instanțelor superioare posibilitatea de a controla judecata primelor instanțe.

Pentru satisfacerea acestui principiu, judecătorii fondului urmează să arate motivele de fapt și de drept care au format convingerea lor, să enunțe cele constatate și dovezile care au determinat-o.

La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, CtEDO a statuat în repetate rânduri necesitatea motivării hotărârilor, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a menționat că este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (*Hirvisaari vs. Finlanda*).

În acest sens se reține că actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cerințele și obiecțiile formulate de către părți.

Omiterea aspectului dat constituie o încălcare a art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale, care garantează oricărei persoane dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei sale.

Deci, instanțele judecătorești sunt obligate să-și motiveze soluțiile și concluziile, să furnizeze toate răspunsurile la întrebările care sunt pertinente pentru rezultatul procesului și necesită un răspuns special în hotărâre.

În prezenta cauză, instanța de recurs constată că la 29 decembrie 2017, Natalia Havrunec și Serghei Havrunec, fiind reprezentați de avocatul Zorina Grincu, au înaintat cerere de chemare în judecată împotriva Galinei Mihailiuc, Elenei Canțer și Nataliei Codreanu, cu privire la încasarea datoriei, repararea prejudiciului material și moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu judecarea cauzei, prima instanță, prin hotărârea din 21 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, a admis parțial cererea de chemare în judecată; a încasat de la Elena Canțer în beneficiul lui Serghei Havrunec suma datoriei în mărime de 10 000 dolari SUA, conform cursului oficial stabilit de Banca Națională a Moldovei la data executării obligației și cheltuielile de judecată, sub forma taxei de stat, în mărime de 5 127 de lei; a încasat de la Galina

Mihailiuc în beneficiul lui Serghei Havruneac suma datoriei conform contractului de împrumut în mărime de 11 200 de dolari SUA, conform cursului oficial stabilit de Banca Națională a Moldovei la data executării obligației și cheltuielile de judecată, sub forma taxei de stat în mărime de 5 742,24 de lei; a încasat de la Natalia Codreanu în beneficiul lui Serghei Havruneac suma datoriei în mărime de 5 600 dolari SUA conform cursului oficial stabilit de Banca Națională a Moldovei la data executării obligației și cheltuielile de judecată, sub forma taxei de stat achitată în mărime de 2 871,12 lei și cheltuieli de citare în mărime de 150 de lei, iar în total suma de 3 021,12 lei; a încasat, în mod solidar, de la Elena Canțer, Galina Mihailiuc și Natalia Codreanu în beneficiul lui Serghei Havruneac, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, suma de 3 000 lei. În rest, acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Instanța de apel, judecând apelul declarat de Galina Mihailiuc, la admis, a casat parțial hotărârea din 21 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, în partea în care au fost admise pretențiilor înaintate de Serghei Havruneac împotriva Galinei Mihailiuc și, în această privință, a pronunțat o hotărâre nouă, prin care a respins ca fiind nefondate pretențiile lui Serghei Havruneac înaintate împotriva Galinei Mihailiuc, cu privire la încasarea împrumutului și dobânzii la împrumut în sumă totală de 11 200 dolari SUA și compensarea cheltuielilor de judecată. În rest, hotărârea din 21 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, a fost menținută.

În motivarea soluției emise, instanța de apel, prin decizia din 28 noiembrie 2019, a concluzionat că, incontestabil, între apelanta Galina Mihailiuc și intimatul Serghei Havruneac au existat raporturi juridice, fapt confirmat de ambele părți litigante. Însă, în cadrul examinării cauzei în apel instanța a stabilit că raportul juridic dintre cei doi nu a fost unul de împrumut, ci de intermediere a contractului împrumut, motivând această concluzie prin faptul că în realitate banii au fost împrumutați la o dată mult mai recentă decât cea indicată în recipisa și contractul întocmit și semnat cu Galina Mihailiuc. La fel, instanța de apel a reținut că banii au fost transmiși părâtelor Canțer Elena și Codreanu Natalia, iar Mihailiuc Galina a solicitat acordarea împrumutului și și-a luat angajamentul, deopotrivă cu cele două, de a restitui împrumutul.

Totodată, contrar celor constatate mai sus, referitor la existența unui contract de intermediere între Serghei Havruneac și Mihailiuc Galina, în opinia succesivă a instanței de apel, între Serghei Havruneac și Galina Mihailiuc a avut loc și a fost încheiată o tranzacție de fidejusiune, ultima asumându-și obligația de a restitui împrumutul contractat de Elena Canțer și Natalia Codreanu, în cazul în care ultimele nu vor îndeplini această obligație.

Astfel, instanța a remarcat că, în realitate, între Serghei Havruneac și Galina Mihailiuc, a fost semnat un contract de fidejusiune, dar nu de împrumut.

În concluzie, a remarcat că acest contract este unul simulat și este lovit de nulitatea absolută, conform prevederilor art. 217 alin. (1) din Cod civil, în vigoare la data producerii faptului juridic, aplicată de instanța de judecată din oficiu.

Prin cererea de recurs, reprezentantul recurentului Serghei Havruneac, avocatul Zorina Grincu, a exprimat dezacordul cu soluția instanței de apel, în partea în care s-a casat hotărârea din 21 mai 2018 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani, invocând că sunt greșite concluziile instanței de apel prin care aceasta a

constat că reportul juridic civil între Serghei Havruneac și Galina Mihailiuc nu a fost unul de împrumut, ci de intermediere sau de fidejusiune, or recipisa din 8 august 2017 conține elementele unui contract de împrumut și nicidecum nu ale unui contract de intermediere sau ale unui contract de fidejusiune.

Pornind de la argumentele recursului, Colegiul lărgit constată că decizia instanței de apel din 28 noiembrie 2019 este contradictorie și nemotivată.

Aceasta cuprinde convingeri neexplicite, care sunt analizate și apreciate superficial, fără a da apreciere clară suportului probatoriu prezent la materialele cauzei din care rezultă relațiile dintre părțile litigante.

Instanța de apel s-a abținut de a da un răspuns convingător la expunerile de bază invocate de părți. Argumentele formulate în fața nu au fost clarificate de instanța de apel, deși ultima avea obligația de a se pronunța asupra fiecărui argument, astfel ca acestea să fie răsturnate de instanță, pentru a da posibilitate instanței de recurs să exercite controlul judiciar a soluției pronunțate.

Colegiul atrage atenția asupra faptului că decizia instanței de apel este contradictorie, deoarece în partea motivată a acesteia instanța atestă că între apelanta Galina Mihailiuc și intimatul Serghei Havruneac au existat raporturi juridice ca urmare a încheierii unui contract de intermediere, ca ulterior să constate că între Serghei Havruneac și Galina Mihailiuc a avut loc și a fost încheiată o tranzacție de fidejusiune, în care Serghei Havruneac este creditor, iar Galina Mihailiuc are calitate de fidejutor.

În acest context, instanța de apel a catalogat recipisa din 8 august 2017 drept contract de intermediere, menționând că debitorul Galina Mihailiuc nu a luat împrumutul pentru sine, ci pentru o altă persoană, deoarece la dosar lipsesc careva probe care să demonstreze că banii primiți de către Galina Mihailiuc au fost transmiși altei persoane, și în general că împrumutul a fost luat anume cu acest scop.

Iar, ulterior, instanța de apel a concluzionat că recipisa din 8 august 2017 constituie de fapt un contract de fidejusiune, iar Galina Mihailiuc este de fapt fidejutor și nu debitor, având obligația de a restitui împrumutul acordat de Serghei Havruneac copârâtelor Elena Canțer și Natalia Codreanu.

Respectiv, se conturează concluzia că constatările instanței de apel sunt contradictorii și nu conțin o argumentare clară din care să rezulte procesul deliberării și emiterii deciziei la care s-a ajuns.

Iar, în aceste circumstanțe, instanța de recurs ajunge la concluzia că decizia instanței de apel nu satisface criteriile legalității și temeiniciei unui act judecătoresc deoarece, nu corespunde prevederilor art. 241 din Codul de procedură civilă.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reiterat că efectul art. 6 § 1 din Convenție este, inter alia, de a plasa un „tribunal” sub o obligație de a efectua o examinare adecvată a declarațiilor, argumentelor și probelor, fără a prejudicia evaluarea acestora sau a faptului dacă ele sunt relevante pentru decizia sa.

Corelând prevederile legale procedurale naționale cu jurisprudența CtEDO referitor la obligația instanțelor naționale de a-și motiva soluțiile, Colegiul conchide că circumstanțele expuse anterior denotă că instanța de apel nu și-a îndeplinit obligațiile prevăzute de art. 373 din Codul de procedură civilă. Iar

aceasta nu poate echivala decât cu încălcarea dreptului la un proces echitabil al apelantului/recurentului, inclusiv dreptul de acces liber la justiție în raport cu obligația instanței de „a auzi” justițiabilii, garantat de art. 20 din Constituție și art. 6 § 1 din Convenție.

Din aceste considerente, Colegiul constată încălcarea cu certitudine de către instanța ierarhic inferioară a normelor procedurale și anume omiterea de a se expune asupra tuturor solicitărilor din cererea de chemare în judecată.

Date fiind aceste încălcări grave săvârșite de instanțele de judecată ierarhic inferioare, singura soluție legală și rezonabilă este casarea și trimiterea spre rejudecare a cauzei. Nu poate fi reținută cauza pentru a fi judecată în fond, or, așa cum a fost arătat mai sus, dispozițiile legale au fost încălcate în mod flagrant, nejustificat, cu urmări extrem de serioase, severe și cu un potențial de pericol pentru ordinea juridică.

Prin urmare lacunele depistate nu pot fi înlăturate de instanța de recurs, și urmează a fi înlăturate în cadrul rejudecării cauzei de către instanța de apel.

Față de aceste considerente, instanța de recurs apreciază că la caz se impune casarea deciziei recurate, urmând ca instanța de apel la rejudecare să dea o deplină eficiență tezelor punctate ca fiind lăsate fără o analiză/verificare, aspecte omise în analiza anterioară a soluționării cauzei în ordine de apel sau care nu au fost dezbătute în condiții de contradictorialitate cu părțile interesate.

Totodată, Colegiul reține că netrimiterea cauzei spre rejudecare a doua oară, a fost concepută de legiuitor ca o dispoziție edictată în favoarea părților, urmărindu-se soluționarea într-un termen rezonabil a cauzelor, însă, în speță, aplicarea acestei dispoziții este în defavoarea recurentului, aplicarea ei producându-i daune mult mai mari decât trimiterea spre rejudecare.

O altă soluție decât aceea a trimiterii spre rejudecare ar echivala cu o validare și protejare a unor încălcări grave ale legii săvârșite de instanțele de fond și cu o periclitate a sistemului judiciar în ansamblu, întrucât, dacă modul de abordare al instanței de fond ar fi însușit și de alte instanțe s-ar ajunge la o inexistență de fapt a instanțelor de fond, la inutilitatea unei judecăți în primă instanță și, implicit, la o atingere severă adusă drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor.

În atare circumstanțe, se decide casarea integrală a deciziei atacate și trimiterea cauzei spre rejudecare la instanța de apel pentru a se asigura părților o judecare efectivă a cauzei în ordine de apel, ca garanție a legalității și temeiniciei actului judecătoresc ce va fi adoptat.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să ia în considerare aspectele expuse anterior și să examineze cauza în ordine de apel, analizând toate cerințele înaintate, relevanța și dezbaterile probelor prin respectarea principiului contradictorialității și nemijlocirii în proces.

În circumstanțele relatate, având în vedere că normele de drept procedural au un caracter absolut, fiind reglementate de norme imperative, iar încălcarea acestora atrage după sine casarea deciziei, instanța de recurs nu va mai analiza celelalte motive invocate prin cererea de recurs.

În concluzie, având în vedere faptul că s-a constatat cert că decizia din 28 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău nu satisface standardele procedurale ale legalității și temeiniciei unui act judecătoresc, omisiune care nu poate fi corectată

de către instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa integral decizia și a remite cauza spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecare, instanța de apel urmează să ia în considerare cele menționate și reexaminând cauza să emită o hotărâre legală și întemeiată, respectând dreptul garantat al participanților la proces la un proces echitabil.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) și alin. (3) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de avocatul Zorina Grincu în numele și interesele lui Serghei Havruneac.

Se casează decizia din 28 noiembrie 2019 a Curții de Apel Chișinău.

Cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Natalia Havruneac și Serghei Havruneac împotriva Galinei Mihailiuc, Elenei Canțer și Nataliei Codreanu cu privire la încasarea datoriei, repararea prejudiciului material și moral și compensarea cheltuielilor de judecată, se trimite spre rejudecare în instanța apel, la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Maria Ghervas

Iurie Bejenaru

Victor Boico

Dumitru Mardari